

**ХМЕЛЬНИЦЬКА ОБЛАСНА РАДА
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ УПРАВЛІННЯ ТА ПРАВА**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення методичної ради університету

23 січня 2024 року, протокол №4

Перша проректорка, кандидатка наук з державного
управління, доцентка

Ірина КОВТУН

2024 року

м.п.

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
з навчальної дисципліни
«МІЖНАРОДНЕ КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО»
для підготовки на другому освітньому рівні
здобувачів вищої освіти ступеня магістра
за спеціальністю 081 Право галузі знань 08 Право
за заочною формою навчання**

м. Хмельницький
2024

ЗМІСТ

Стор.

1.	Структура вивчення навчальної дисципліни		—	
	1.1.	Тематичний план навчальної дисципліни	—	
	1.2.	Лекції	—	
	1.3.	Семінарські (практичні) заняття	—	
	1.4.	Самостійна робота студентів	—	
	1.5.	Індивідуальні завдання	—	
		1.5.1.	Теми науково-дослідних завдань	—
		1.5.2.	Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань	—
	1.6.	Підсумковий контроль	—	
		1.6.1.	Питання для підсумкового контролю	—
		1.6.2.	Приклад залікового білету	—
2.	Схема нарахування балів		—	
3.	Рекомендовані джерела		—	
	3.1.	Нормативно-правові акти		
	3.2.	Література		
4.	Інформаційні ресурси в Інтернеті		—	

1. Структура вивчення навчальної дисципліни

1.1. Тематичний план навчальної дисципліни

те-ми	Назва теми	Кількість годин											
		Денна форма навчання						Заочна форма навчання					
		Усього	у тому числі					Усього	у тому числі				
			Лекції	сем. (прак).	лабор.	Ін.зав.	СРС		Лекції	ем.(пр	Лабор.	Ін.зав.	СРС
1.	Тема 1. Поняття, принципи, завдання міжнародного кримінального права	12	2	2			8	13	2	2			9
2.	Тема 2. Дія кримінальної юрисдикції в часі та просторі	11	2	2			7	10	-	-			10
3.	Тема 3. Міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру	12	2	2			8	14	2	2			10
4.	Тема 4. Конвенційні злочини у міжнародному праві	11	2	2			7	10	-	-			10
5.	Тема 5. Відповідальність у міжнародному кримінальному праві	12	2	2			8	14	2	2			10
6.	Тема 6. Правова допомога держав у кримінальних справах	11	2	2			7	10	-	-			10
7.	Тема 7. Міжнародні кримінальні судові органи	12	2	2			8	13	2	2			9
8.	Тема 8. Запобігання міжнародній злочинності	12	2	2			8	10	-	-			10
9.	Тема 9. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю	12	2	2			8	11	2	-			9
	Всього годин:	105	18	18			69	105	10	8	-	-	87

1.2. Лекції

№ з/п	Назва і план теми	Кількість годин
1	2	3
1.	Поняття, принципи, завдання міжнародного кримінального права	2
1.1.	Поняття та завдання міжнародного кримінального права.	
1.2.	Принципи міжнародного кримінального права.	
1.3.	Предмет та система міжнародного кримінального права.	
1.4.	Джерела міжнародного кримінального права.	
1.5.	Співвідношення міжнародного кримінального та національного права.	

2.	Міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру	2
2.1.	Поняття міжнародного злочину та його ознаки.	
2.2.	Поняття злочину міжнародного характеру.	
2.3.	Система міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру.	
2.4.	Суб'єкти міжнародного злочину та злочину міжнародного характеру.	
2.5.	Об'єктивні та суб'єктивні ознаки міжнародного злочину та злочину міжнародного характеру.	
2.6.	Співучасть у міжнародному злочині та злочині міжнародного характеру.	
3.	Відповідальність у міжнародному кримінальному праві	2
4.1.	Поняття відповідальності у міжнародному кримінальному праві.	
4.2.	Принципи кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.	
4.3.	Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини.	
4.4.	Особа як суб'єкт міжнародної кримінальної відповідальності.	
4.	Міжнародний кримінальний суд в системі міжнародних кримінальних судових органів	2
4.1.	Особливості заснування Міжнародного кримінального суду.	
4.2.	Система міжнародних кримінальних судових органів та їх юрисдикція.	
4.3.	Склад та компетенція Міжнародного кримінального суду.	
5.	Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю	2
5.1.	Міжнародні організації в боротьбі зі злочинністю.	
5.2.	Діяльність ООН з організації співробітництва держав у галузі боротьби з міжнародною злочинністю.	
5.3.	Міжнародна організація кримінальної поліції.	
5.4.	Проблема міжнародної кримінальної юрисдикції.	
	Усього	10

1.3. Семінарські (практичні) заняття

Семінарське (практичне) заняття 1

Тема 4. Міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру

Питання для усного опитування та дискусії

- 4.1. Поняття міжнародного злочину та його ознаки.
- 4.2. Поняття злочину міжнародного характеру.
- 4.3. Система міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру.
- 4.4. Суб'єкти міжнародного злочину та злочину міжнародного характеру.
- 4.5. Об'єктивні та суб'єктивні ознаки міжнародного злочину та злочину міжнародного характеру.
- 4.6. Співучасть у міжнародному злочині та злочині міжнародного характеру.

Письмові завдання та задачі до заняття:

Завдання 1. Скласти приклади і записати злочини міжнародного характеру.

Завдання 2. Відмежувати ознаки міжнародних злочинів та злочинів міжнародного характеру.

Завдання 3. Вирішити письмово в зошитах задачі:

Задача 1.

Громадянин Російської Федерації Іванов С.Д. вчинив замах на життя прем'єр-міністра України та членів його сім'ї. Іванов С.Д. був затриманий місцевими правоохоронними органами і згодом було порушено кримінальну справу проти нього.

Органи влади Російської Федерації звернулись із запитом про передачу їм Іванова С.Д. для притягнення його до кримінальної відповідальності і для відбування покарання на території і за законами держави його громадянства. Згодом надійшли аналогічні запити про видачу Іванова С.Д. від міністерств юстиції Республіки Білорусь і Молдови, де він також скоїв ряд злочинів, за які передбачено їх національними законами притягнення до кримінальної відповідальності.

Запитання до задачі 1:

1. До якої групи злочинів належить замах на життя вищих посадових осіб держави? Чи передбачена екстрадиція за такі види злочинів?
2. Наведіть приклади закріплених у національному законодавстві України норм про видачу злочинців.
3. Чи єдиний порядок видачі злочинців - громадян України, іноземців та осіб без громадянства - Україною іншим державам?
4. Якими обставинами повинні керуватись компетентні органи України, за умови прийнятого рішення про екстрадицію, при виборі держави, якій буде передано Іванова С.Д.?
5. Чи зобов'язана держава аргументувати причини відмови в екстрадиції злочинця?
6. Чи зобов'язана держава вилучати і передавати іншій стороні речі, якими на час арешту володів злочинець?

Задача 2.

На даний час запроваджено спрощений порядок повернення в Україну громадян, які стали жертвами злочинів, пов'язаних з торгівлею людьми, сексуальною та іншою експлуатацією. У разі втрати паспортів консульські установи України у стислі терміни вирішують безпосередньо з відділами громадянства, паспортної та імміграційної служби МВС України питання підтвердження особи громадянина та для подальшого документування його закордонною установою свідоцтвом на повернення в Україну.

Існують також домовленості з Міжнародною організацією з міграції про взаємодію у допомозі жертвам торгівлі людьми і сексуальної експлуатації та у поверненні українських громадян на Батьківщину.

Запитання і завдання до задачі 2.

1. Чи уповноважені консульські установи та посадові особи виконувати обов'язки адвокатів, юридичних консультантів, туристичних агентів, перекладачів тощо, надавати матеріальну допомогу, послуги з працевлаштування, отримання дозволу на проживання чи іноземного громадянства?
2. Перелічіть міжнародно-правові документи та національні нормативно-правові акти, які передбачають покарання за такі види злочинів?
3. Назвіть міжнародні міжурядові, міжнародні неурядові організації, громадські об'єднання, які надають допомогу постраждалим від торгівлі дітьми, жінками, сексуальної експлуатації, незаконної трансплантації органів тощо.

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: злочин, міжнародний злочин, ознаки злочину, злочин міжнародного характеру, суб'єкти злочину, об'єктивні та суб'єктивні ознаки злочину, співучасть у злочині.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Міжнародні злочини - це діяння такого масштабу і такої тяжкості наступили або можливих наслідків, що вони представляють реальну загрозу для людства в цілому.

У загальному вигляді поняття «злочин» - це сукупність встановлених законом об'єктивних і суб'єктивних ознак, що характеризують суспільно-небезпечне діяння як конкретний злочин. Визначення злочину вказує юридичні та соціальні ознаки, властиві будь-якому злочину. Ці ознаки (кримінальна протиправність, суспільна небезпека, винність і караність) дозволяють відмежувати злочинні діяння від діянь, які не є злочином.

Міжнародні правопорушення з середини XX століття поділяються на міжнародні делікти і міжнародні злочини. До останніх належать особливо небезпечні делікти, які порушують основоположні принципи і норми міжнародного права, що мають життєво важливе значення для всього міжнародного співтовариства. Міжнародними злочинами вважаються акти агресії, насильницьке встановлення або збереження колоніального панування, геноцид, апартеїд. Виходячи з такого розмежування в сучасному міжнародному кримінальному праві прийнято розрізняти звичайні делікти, міжнародні злочини та злочини міжнародного характеру. Тут різні не тільки суб'єкти злочину і об'єкти посягання, а й способи і форми відповідальності.

Що стосується міжнародних злочинів, то вони здійснюються як державою, так і фізичними особами одночасно і порушують міжнародні зобов'язання, настільки основоположні для забезпечення життєво важливих інтересів міжнародного співтовариства, що їх порушення розглядається міжнародним співтовариством у цілому як злочин.

Окремі автори виділяють групу злочинів, які вони називають або міжнародними, але не є настільки тяжкими, або злочинними порушеннями міжнародного правопорядку, або злочинами міжнародного характеру.

Вчені, що досліджують проблеми міжнародного співробітництва у сфері боротьби зі злочинністю та кваліфікації міжнародних злочинів, виділяють кілька груп злочинів, таких як міжнародні злочини, злочинні порушення міжнародного правопорядку, злочини міжнародного характеру. На думку Ю. В. Григорович, у науковій літературі поняттю та змістом злочинів міжнародного характеру на відміну від міжнародних злочинів приділяється ще недостатня увага, і в їх формулюваннях є багато спірних питань.

У сучасній доктрині міжнародного права злочинні діяння традиційно поділяють на два види. Перший вид — це міжнародні злочини, другий вид об'єднує так звані злочини міжнародного характеру. В проекті статей про відповідальність держав міжнародний злочин визначено як такий, що порушує настільки важливі міжнародні обов'язки, що розглядається як злочин міжнародним суспільством в цілому. В свою чергу, категорія злочинів міжнародного характеру об'єднує “ті правопорушення індивідів, які вчиняються поза зв'язком з тією чи іншою державною політикою, але посягають не тільки на національний, але й на міжнародний правопорядок, створюючи суспільну небезпеку для двох, декількох або всіх держав...”. Таким чином, доктриною передбачалося, що міжнародні злочини вчиняються державами, тоді як злочини міжнародного характеру вчиняються індивідами.

Слід зазначити, що, незважаючи на двовидовий розподіл міжнародних правопорушень, початий Комісією ООН з міжнародного права, у сучасній міжнародній практиці і доктрині розрізняють три види міжнародних правопорушень, що визначаються за суб'єктною і суб'єктивною сторонами складу таких правопорушень:

1. Міжнародні злочини;
2. Злочини міжнародного характеру;
3. Інші міжнародні правопорушення (міжнародні делікти).

Міжнародні злочини - діяння окремих осіб або груп осіб, прямо пов'язані з міжнародними злочинами держав. У Кодекс злочинів проти миру і безпеки людства увійшли такі злочини: агресія; загроза агресії; колоніальне панування і інші форми іноземного панування; вербування, використання, фінансування і навчання найманців; геноцид; расова дискримінація; апартеїд; систематичні і масові порушення прав людини; виключно серйозні військові злочини; навмисний і серйозної шкоди навколишньому середовищу; міжнародний тероризм; незаконний обіг; незаконний обіг наркотичних засобів. У відповідності з об'єктом міжнародні злочини поділяються на: * Злочину проти миру; * Військові злочини ; * Злочини проти людяності

(вбивства, катування, поневолення і т.д.); * Злочини проти людства (расизм, апартеїд, геноцид і т.д.).

Злочини міжнародного характеру - правопорушення індивідів, які відбуваються поза зв'язку з тією чи іншою державною політикою, але зазіхають не тільки на національний, а й на міжнародний правопорядок, представляючи суспільну небезпеку для двох і більше держав (тероризм, обіг наркотиків і т.д.) . Ця група злочинів міжнародного характеру має внутрішню класифікацію:

* Злочини проти стабільності міжнародних відносин (міжнародний тероризм; захоплення заручників; захоплення, викрадення літаків і інших авіатранспортних засобів та інші дії, що здійснюються на борту повітряного судна; розкрадання ядерного матеріалу; вербування, використання, фінансування і навчання найманців; незаконне радіо-і телемовлення) ; * Діяння, що завдають шкоди або економічному, соціальному і культурному розвитку держав (фальшивомонетництво; легалізація злочинних доходів; незаконного обігу наркотичних і психотропних засобів; контрабанда; нелегальна еміграція та посягання на культурні цінності народів); * Злочинні посягання на особисті права людини (рабство; работоргівля; торгівля жінками, дітьми, експлуатація проституції третіми особами; поширення порнографії; тортури та інші нелюдські види поводження та покарання);

* Злочини, що здійснюються у відкритому морі (піратство (морський розбій); розрив і ушкодження підводного кабелю або трубопроводу; зіткнення морських суден; забруднення морського середовища шкідливими речовинами);

* Військові злочини міжнародного характеру (застосування заборонених засобів і методів ведення війни; насильство над населенням у районі воєнних дій; мародерство і т.д.).

Семінарське (практичне) заняття 2

Тема 5. Конвенційні злочини у міжнародному праві

Питання для усного опитування та дискусії

5.1. Поняття конвенційних злочинів.

5.2. Види конвенційних злочинів.

5.3. Особливості кваліфікації конвенційних злочинів.

5.4. Розмежування конвенційних та транснаціональних злочинів.

Письмові завдання та задачі до заняття:

Завдання 1. Опрацювати Конвенції, які визначають склади злочинів, які визнаються конвенційними у міжнародному кримінальному праві.

Завдання 2. Здійснити розподіл конвенційних злочинів за об'єктом посягання.

Завдання 3. Вирішити письмово в зошитах задачі:

Задача 1.

Абу Дауд, підозрюваний в організації масових убивств ізраїльських атлетів на Олімпійських іграх у Мюнхені (1972 р.), з фальшивими документами прибув до Франції у 1977 р., де був заарештований. Уряди ФРН та Ізраїлю заявили про намір домовитися про видачу терориста. Крім злочинів, скоєних у Мюнхені у 1972 р., ізраїльська влада звинувачувала Абу Дауду у вчиненні терористичних актів у Ізраїлі. Французька влада у позачерговому порядку організувала слухання справи Абу Дауду, але за відсутності достатніх підстав терорист був звільнений з-під варти і відправлений до Алжиру, де йому було надано притулок.

Запитання до задачі 1:

1. Дайте оцінку даному випадку.
2. Зазначте підстави для видачі осіб, які вчинили кримінальні злочини міжнародного характеру.
3. Які підстави для відмови у видачі?

Задача 2.

У спорі про континентальний шельф Егейського моря Міжнародний суд зіткнувся з безпрецедентним випадком, коли одна із сторін - Греція - вирішила обрати суддю ad hoc, тоді як Туреччина утрималася від участі в судовому розгляді. У такій ситуації можна було стверджувати, що участь у суді ad hoc тільки від однієї сторони могло порушити рівновагу в складі Суду і нашкодити принципу рівноваги сторін.

Запитання і завдання до задачі 2.

1. Яка Ваша точка зору з даного питання (обґрунтуйте її з посиланнями на міжнародно-правові документи)?
2. Як Ви розумієте використанням суддів ad hoc при розгляді справ у Міжнародному суді ООН?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: конвенційний злочин, міжнародний тероризм, воля людини, громадська безпека, здоров'я населення, суспільна моральність, економічні злочини, злочини, які вчиняються на континентальному шельфі, корупційні злочини.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

У міжнародному кримінальному праві як синонімів, що визначають одна юридична явище, використовуються поняття: конвенційні злочини, злочини міжнародного характеру.

Злочини міжнародного характеру (конвенційні злочини) - посягання на законні інтереси та прерогативи кількох або всіх держав, внаслідок чого представляють міжнародну суспільну небезпеку, які визнаються такими за домовленостями між державами, отримуючи в багатосторонніх конвенціях відповідну міжнародну кваліфікацію.

Ці злочини вчиняються поза зв'язком з державною політикою. Відносно цих діянь, то їх стосуються спеціальні міжнародні угоди, в силу яких вони і набувають міжнародного характеру.

Злочини міжнародного характеру - діяння, склад яких визначено міжнародними договорами, зобов'язували які беруть участь держави запровадити відповідні норми в своє національне законодавство. Це діяння конкретної фізичної особи, яке тягне кримінальну відповідальність лише для нього поза політичною чи матеріальною відповідальністю держави. Переслідування за нього здійснюється за національною праву за умови його адаптації відповідно до норм міжнародного права на підставі імплементації міжнародного правового акта. Конвенції, що встановлюють відповідальність за злочини міжнародного характеру, поширюють свою дію виключно на держави, які приєдналися до даних конвенцій.

Ознаки злочинів міжнародного характеру:

а) крім того, що вони зазіхають на інтереси юридичних осіб і громадян, вони також зачіпають інтереси двох або декількох держав;

б) ці злочини вчиняються окремими фізичними особами поза зв'язком з політикою держави;

в) вони тягнуть персональну кримінальну відповідальність у рамках національної юрисдикції;

г) ці діяння визнаються такими універсальними міжнародними договорами;

д) протидія цим злочинам обумовлено потребою держав у спільний захист своїх інтересів;

е) їх суспільна небезпека висока в міжнародному масштабі;

ж) їх основний безпосередній об'єкт - загальнокримінальний, а додатковий - міжнародний (шкоди міжнародним відносинам заподіюється попутно, як засіб досягнення менш значущою в світовому масштабі завдання);

з) правова підстава відповідальності за них - інкорпорація міжнародних нормативних актів у національний закон;

і) на відміну від міжнародних злочинів, відповідальність за які встановлюється актами міжнародного права імперативно (незалежно від того, приєдналося держава до конвенції, імплементувати чи її у внутрішнє законодавство), відповідальність за злочини міжнародного

характеру заснована на міжнародних договорах, укладених добровільно (диспозитивність складається в тому, що якщо країна не приєдналася до конвенції, то і вимоги такого міжнародного договору на цю державу не поширюються, можливе приєднання до конвенції з певними застереженнями, подібні угоди часто носять регіональний характер);

к) відповідальність за їх вчинення позбавлена політичного елемента.

Критерієм розмежування даних злочинів може бути об'єкт злочинного посягання, ступінь суспільної небезпеки і т.д. Їх аналіз дозволяє виокремити і розглянути наступні види деліктів:

1) злочини проти стабільності міжнародних відносин (міжнародний тероризм; захоплення заручників; угон і захоплення літаків та інших авіатранспортних засобів і інші діяння, вчинені на борту повітряного судна і в міжнародних аеропортах; розкрадання ядерного матеріалу; вербування, використання, фінансування і навчання найманців, а також участь найманця у військових діях; незаконне радіо- і телемовлення, пропаганда війни);

2) діяння, що завдають шкоди економічному, соціальному і культурному розвитку держав (фальшивомонетництво; легалізація злочинних доходів; незаконний обіг наркотичних засобів і психотропних речовин; контрабанда; незаконна еміграція; посягання на культурні цінності);

3) злочинні посягання на особисті права людини (рабство, работоргівля; торгівля жінками та дітьми; експлуатація проституції третіми особами; розповсюдження порнографії; катування та інші жорстокі, нелюдські або принизливі для людської гідності види поводження та покарання; насильницькі зникнення та ін.).

4) злочини, що здійснюються у відкритому морі (піратство (морський розбій); розрив або пошкодження морського кабелю або трубопроводу; зіткнення морських суден, ненадання допомоги на морі; забруднення морського середовища шкідливими речовинами; порушення правового режиму континентального шельфу та особливої економічної зони; порушення встановлених правил морських промислів);

5) військові злочини міжнародного характеру (застосування заборонених засобів і методів ведення війни; насильство над населенням у зоні військових дій; незаконне носіння або зловживання знаками Червоного Хреста і Червоного Півмісяця; мародерство; погане поводження з військовополоненими; недбале виконання обов'язків щодо поводження з пораненими і хворими військовополоненими; вчинення дій, спрямованих на шкоду іншим військовополоненим та ін.).

Конвенційні злочину володіють наступною специфікою:

1) їх протиправність обумовлена заборорою, передбаченим положеннями відповідних міжнародних правових актів. Ці акти можуть носити не абсолютний, загальний, а регіональний характер;

2) поряд з виною конкретної особи, яка заподіює шкоду, присутня і похідна провина держави за допущення, неприпинення такої поведінки;

3) в якості додаткового об'єкта злочину виступають завжди міжнародні інтереси або відносини;

4) між діянням суб'єкта (особи, яка заподіює шкоду), бездіяльністю держави і наслідком, який настав, присутній потрійний причинно-наслідковий зв'язок;

5) кримінальна відповідальність за їх вчинення накладається на винних осіб лише у випадку імплементації положень міжнародного права в національне законодавство (як уже зазначалося, за вчинення міжнародних злочинів кримінальна відповідальність настає незалежно від того, чи встановлена вона внутрішнім національним законодавством);

6) незважаючи на високий рівень їх суспільної небезпеки, вони тим не менш не загрожують існуванню людства в цілому (миру і безпеці людства).

В правовій науці виділяють наступні ознаки транснаціональних злочинів, встановлення яких дає можливість розмежувати конвенційні та транснаціональні злочини:

1) наявність універсального міжнародного договору, що встановлює специфіку притягнення до відповідальності винних осіб;

2) територія, на якій здійснюється діяння, як особливо юридично значущий фактор;

3) наявність підвищеної суспільної небезпеки;

4) елементи статусу суб'єкта злочину, що характеризують його специфічні зв'язки з юрисдикцією іноземної держави (іноземець, апатрид, носій дипломатичного або службового

імунітету і т.д.).

Семінарське (практичне) заняття 3
Тема 6. Міжнародний кримінальний суд в системі міжнародних кримінальних судових органів

Питання для усного опитування та дискусії

- 6.1. Особливості заснування Міжнародного кримінального суду.
- 6.2. Система міжнародних кримінальних судових органів та їх юрисдикція.
- 6.3. Склад та компетенція Міжнародного кримінального суду.

Письмові завдання та задачі до заняття:

Завдання 1. З'ясувати та записати концепцію множинності міжнародних кримінальних судів.

Завдання 2. Визначте склад та повноваження Міжнародного суду ООН.

Завдання 3. Ознайомтесь із Римським Статутом МКС та Статутом Міжнародного суду ООН.

Задача 1.

При розгляді індо-португальської спору про право проходу через територію Індії Міжнародний кримінальний суд прийшов до висновку, що зроблені відповідно до п. 2 ст. 36 Статуту Міжнародного кримінального суду заяви про визнання його обов'язкової юрисдикції, включаючи супровідні їх застереження, одразу набувають юридичної чинності *ipso facto* і без необхідності висновку спеціальної угоди відносно всіх інших держав, що прийняли так само зобов'язання, причому навіть до того, як будуть отримані тексти зазначених заяв, тобто без надання таким державам можливостей виробити свою позицію стосовно цих застережень.

Запитання і завдання до задачі 1.

- 1. Назвіть основні форми визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду.
- 2. Яка форма визнання юрисдикції Міжнародного кримінального суду має місце в даному випадку?

Задача 2.

Держсекретар США М. Олбрайт засудила більшість країн-членів СНД і солідарні з ними країни за їх заяви про необхідність вирішення іракської проблеми дипломатичними методами.

Запитання і завдання до задачі 2.

- 1. Чи узгоджується точка зору Держсекретаря США з положеннями міжнародно-правових актів, які можуть бути застосовані до ситуації, що виникла?
- 2. Які конкретні методи урегулювання іракської проблеми можуть бути запропоновані у даній ситуації?
- 3. З дотриманням яких процедурних правил можуть бути використані методи вирішення міждержавних суперечок у контексті положень Статуту ООН?

Задача 3.

ООН і одна з держав, що розвиваються, уклали угоду, де передбачалася допомога цій державі з боку ООН при реалізації програми в сфері початкової освіти. Між сторонами угоди виникла суперечка про її застосування і тлумачення.

ООН передала суперечку до Міжнародного суду ООН, оскільки всі суперечки, у яких бере участь ООН, повинні, на її переконання, розв'язуватися саме нею. Таке рішення ООН було обґрунтовано ще і тим, що держава - інша сторона суперечки — визнає юрисдикцію Суду

обов'язковою. Справді, держава зробила заяву відповідно до ст. 36 Статуту Міжнародного кримінального суду про визнання юрисдикції даного Суду обов'язковою. Однак у даному випадку вона категорично заперечувала проти передачі суперечки до Міжнародного кримінального суду і вважала, що швидше й ефективніше можна вирішити суперечку шляхом переговорів.

Запитання і завдання до задачі 3.

1. Чи буде суперечка прийнята до розгляду Міжнародним кримінальним судом?

Методичні рекомендації

Ключовими термінами, на розумінні яких базується засвоєння навчального матеріалу теми, є: суд, міжнародний кримінальний суд, система міжнародних кримінальних судових органів, юрисдикція міжнародних кримінальних судових органів, склад Міжнародного кримінального суду, повноваження Міжнародного кримінального суду, заснування Міжнародного кримінального суду.

З метою глибокого засвоєння навчального матеріалу при самостійному вивченні теми студенту варто особливу увагу зосередити на таких аспектах:

Міжнародний кримінальний суд (МКС) є першим постійним міжнародним органом кримінального правосуддя, створеним на основі договору між державами, який необхідний, в першу чергу, для того щоб не допустити ситуації безкарності осіб, які вчинили найсерйозніші злочини, що викликають заклопотаність всього міжнародного співтовариства в цілому. МКС має статус незалежної міжнародної організації, і не є частиною структури ООН. Він розташовується в Гаазі, Нідерланди, проте за бажанням Суду засідання можуть проходити у будь-якому місці. Міжнародний кримінальний суд не слід плутати з [Міжнародним судом ООН](#), який також засідає в Гаазі, але має іншу компетенцію. МКС не входить в офіційні структури [Організації Об'єднаних Націй](#), хоча може порушувати справи за поданням [Ради Безпеки ООН](#). Витрати суду фінансуються за рахунок його держав-учасників, а також можливі добровільні внески від урядів, міжнародних організацій, приватних осіб, корпорацій та інших суб'єктів.

Римський статут набрав чинності 1 липня 2002 після його ратифікації 60 країнами.

Ряд країн принципово заперечує проти самої ідеї МКС який обмежує суверенітет держав і дає невизначено широкі компетенції суду; серед них США, Китай, Індія, Ізраїль та Іран.

Міжнародні суди на відміну від національних, застосовують міжнародні норми безпосередньо, й обсяг застосовуваних норм не залежить від того наскільки добросовісно держава виконала свої міжнародні зобов'язання й імплементувала відповідні норми міжнародного права. На користь міжнародних кримінальних судів та трибуналів говорить і багатонаціональний склад таких судів, що дає змогу вести мову про більшу неупередженість та об'єктивність судового розгляду порівняно з національними судами.

Першими міжнародними судовими органами стали Нюнберзький та Токійський воєнні трибунали, які були створені після закінчення Другої світової війни з метою «справедливого і швидкого суду і покарання головних воєнних злочинців». Вони стали першими судовими органами, в яких відбувалося притягнення осіб до відповідальності на основі міжнародного права. Безсумнівно, такі трибунали зробили вагомий внесок у подальший розвиток системи міжнародної кримінальної юстиції.

Сьогодні до основних міжнародних кримінальних судів та трибуналів потрібно віднести:

Міжнародний трибунал для колишньої Югославії (повна назва – Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території колишньої Югославії з 1991 року) – створений 25 травня 1993 року;

Міжнародний трибунал для Руанди (повна назва – Міжнародний трибунал для судового переслідування осіб, відповідальних за геноцид та інші серйозні порушення міжнародного гуманітарного права, вчинені на території Руанди, і громадян Руанди, відповідальних а геноцид та інші схожі порушення, вчинені на території сусідніх держав, у період з 1 січня 1994 року до 31 грудня 1994 року) - створений 8 листопада 1994 року;

Міжнародний кримінальний суд – є постійно діючим органом, який уповноважений здійснювати юрисдикцію щодо осіб, відповідальних за найбільш серйозні злочини, які викликають стурбованість міжнародної спільноти (діє на основі багатостороннього договору – Римського статуту Міжнародного кримінального суду, прийнятого в 1998 році, існує з липня 2002 року, засідає в Гаазі, але не входить в офіційні структури ООН, хоча може порушувати справи за поданням Ради Безпеки ООН).

У статті 34-й Римського статуту Міжнародного кримінального суду зазначено перелік органів, з яких він складається, а саме:

1. Президія;
2. Апеляційне відділення, Судове відділення та Відділення попереднього провадження (попереднього розгляду справ);
3. Канцелярія прокурора;
4. Секретаріат.

Компетенція суду обмежена трьома видами злочинів:

Геноцид — намір цілком або частково винищити національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку.

Злочини проти людяності — частина масштабного або систематичного переслідування, спрямованого проти мирного населення, причому про можливе переслідування злочинцеві заздалегідь було відомо.

Воєнні злочини — порушення законів і звичаїв ведення війни, що регулюють поведінку збройних формувань під час війни і захищають цивільне населення, військовополонених, культурне надбання і таке інше.

У компетенцію Міжнародного кримінального суду пропонувалося також включити агресію. Проте під час переговорів у Римі сторони не змогли прийти до єдиного визначення цього злочину і тому було вирішено, що наразі Суд не може здійснювати правосуддя з питань, пов'язаних зі злочинною агресією.

1.4. Самостійна робота студентів

Самостійна робота студента полягає у виконанні індивідуального завдання у формі реферату. Завдання обирається студентом на початку семестру і виконується за ustalеними вимогами.

1.4.1. Умови виконання завдань

Індивідуальне завдання студентів денної та заочної форми навчання виконується у межах годин, відведених для самостійної роботи студента. Тема завдання обирається студентом добровільно і закріплюється за студентом викладачем на початку семестру. Підготовка індивідуального завдання у такій формі передбачає:

- підбір та опрацювання літератури за темою;
- складання плану роботи (вступ, *перше (друге) питання* - розкриття теоретичних аспектів проблеми, *друге (третє) питання* - аналіз фактичних та статистичних даних, висновки, список використаної літератури та інформаційних джерел);
- виклад основних ідей та пропозицій авторів;
- презентація індивідуального завдання на семінарських заняттях (виступ до 5 хвилин).

1.4.2. Тематики рефератів

1. Поняття та завдання міжнародного кримінального права.
2. Принципи міжнародного кримінального права.
3. Джерела міжнародного кримінального права.
4. Співвідношення міжнародного кримінального та національного права.
5. Завдання міжнародного кримінального права.
6. Зв'язок міжнародного кримінального права з іншими галузями міжнародного права.
7. Дія кримінальної юрисдикції в часі.
8. Дія кримінальної юрисдикції в просторі.
9. Екстратериторіальна дія кримінального процесуального права держав.

10. Імунітет щодо кримінальної юрисдикції.
11. Імунітет міжнародних організацій та їх персоналу.
12. Імунітет спеціальних місій. Консульський імунітет.
13. Порушення імунітету представників іноземної держави.
14. Принципи кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
15. Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини.
16. Суб'єкти міжнародної кримінальної відповідальності.
17. Особа як суб'єкт міжнародної кримінальної відповідальності.
18. Поняття та ознаки міжнародного злочину.
19. Об'єктивні ознаки міжнародного злочину.
20. Суб'єктивні ознаки міжнародного злочину.
21. Співучасть у міжнародному злочині.
22. Поняття злочину міжнародного характеру.
23. Відповідальність за окремі злочини міжнародного характеру.
24. Поняття конвенційних злочинів.
25. Злочини, які є проявом міжнародного тероризму.
26. Злочини, які посягають на волю людини.
27. Злочини, які посягають на громадську безпеку.
28. Злочини, які посягають на здоров'я населення та суспільну моральність.
29. Злочини економічного характеру.
30. Міжнародний кримінальний суд у системі міжнародної кримінальної юстиції.
31. Міжнародний кримінальний суд і національні суди.
32. Склад та повноваження Міжнародного кримінального суду.
33. Міжнародний кримінальний суд у відношенні міжнародних злочинів, вчинених особами, які діють у приватному порядку.
34. Міжнародний кримінальний суд у відношенні міжнародних злочинів, вчинених представниками держави.
35. Заснування міжнародного кримінального суду.
36. Взаємодія міжнародного кримінального суду з ООН.
37. Офіційні та неурядові міжнародні організації в боротьбі зі злочинністю.
38. Сутність поняття «міжнародна правова допомога у кримінальних справах».
39. Міжнародна правова допомога у кримінальних справах як предмет правового регулювання двосторонніх та багатосторонніх договорів.
40. Форми міжнародної правової допомоги у кримінальних справах.
41. Стан та перспективи розвитку міжнародного співробітництва України у сфері боротьби зі злочинністю. Видача злочинців (екстрадиція) у міжнародному кримінальному праві.
42. Форми міжнародної злочинності.
43. Особливості запобігання міжнародній злочинності. Загально кримінальна злочинність у міжнародній спільноті.
- 44.** Напрями міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю.

1.4.3. Методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань

Метою виконання індивідуальних завдань є закріплення і систематизація студентами отриманих знань у процесі участі в аудиторних заняттях і самостійної роботи.

Для виконання індивідуальних завдань студенти повинні використовувати законодавчі та підзаконні акти, інструктивно-методичні матеріали, науково-монографічну літературу, статистичні дані, аналітичну інформацію.

Реферат виконується комп'ютерним способом з одностороннім розміщенням тексту на папері формату А 4 (210 мм х 297 мм) з дотриманням прийнятих у діловодстві стандартних берегів: лівого – 30 мм, верхнього та нижнього – 20 мм, правого – не менше 10 мм.

Обсяг завдання має забезпечувати належне висвітлення теми і не повинен перевищувати 15-20 сторінок друкованого тексту шрифтом Times New Roman кеглем 14 з міжрядковим інтервалом 1,5.

Завдання повинно бути структурованою, тобто після титульного аркуша містити: план, вступ, два (три) розділи, висновки, список використаних джерел. Складові частини роботи не обов'язково починати з нового аркуша. Розділи плану роботи формулюються самостійно студентом як найважливіші напрями розкриття її теми. Виклад роботи подається за наведеним нижче порядком.

ПЛАН

	Стор.
Вступ	2
1. (назва першого розділу)	3
2. (назва другого розділу)	6
3. (назва третього розділу)	9
Висновки	12
Список використаних джерел	14

Вступ

(Виклад змісту вступу)

1. (назва першого розділу)

(Виклад змісту першого розділу)

2. (назва другого розділу)

(Виклад змісту другого розділу)

3. (назва третього розділу)

(Виклад змісту третього розділу)

Висновки

(Виклад змісту висновків)

Список використаних джерел

Нижче списку використаних джерел рукописним способом зазначаються дата виконання реферату і особистий підпис студента.

1.5. Підсумковий контроль

Підсумковий семестровий контроль навчання для студентів денної та заочної форми навчання проводиться у формі заліку у виді тестування, з використанням інформаційних технологій.

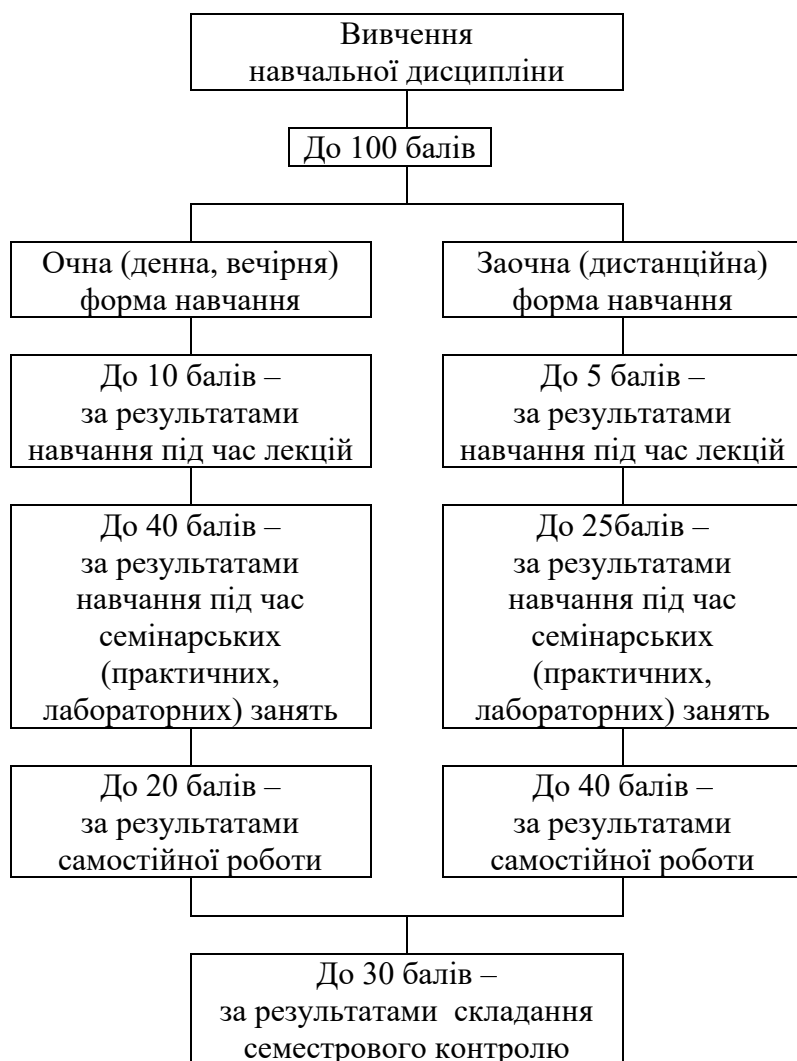
1.5.1. Питання для підсумкового контролю

1. Поняття міжнародного кримінального права.
2. Завдання міжнародного кримінального права.
3. Предмет та система міжнародного кримінального права.
4. Особливості методу регулювання міжнародного кримінального права.
5. Принципи міжнародного кримінального права.
6. Джерела міжнародного кримінального права.
7. Співвідношення міжнародного кримінального та національного права.
8. Завдання міжнародного кримінального права.
9. Зв'язок міжнародного кримінального права з іншими галузями міжнародного права.
10. Дія кримінальної юрисдикції в часі.
11. Дія кримінальної юрисдикції в просторі.
12. Кримінальна юрисдикція.
13. Екстратериторіальна дія кримінального процесуального права держав.
14. Імунітет щодо кримінальної юрисдикції.

15. Дипломатичний імунітет.
16. Особи, які користуються імунітетом від кримінальної юрисдикції.
17. Імунітет міжнародних організацій та їх персоналу.
18. Імунітет спеціальних місій.
19. Консульський імунітет.
20. Порушення імунітету представників іноземної держави.
21. Принципи кримінальної відповідальності за міжнародні злочини.
22. Міжнародно-правова відповідальність держави за міжнародні злочини.
23. Суб'єкти міжнародної кримінальної відповідальності.
24. Особа як суб'єкт міжнародної кримінальної відповідальності.
25. Поняття міжнародного злочину.
26. Ознаки міжнародного злочину.
27. Об'єктивні ознаки міжнародного злочину.
28. Суб'єктивні ознаки міжнародного злочину.
29. Суб'єкт міжнародного злочину.
30. Співучасть у міжнародному злочині.
31. Поняття злочину міжнародного характеру.
32. Відповідальність за окремі злочини міжнародного характеру.
33. Поняття конвенційних злочинів.
34. Злочини, які є проявом міжнародного тероризму.
35. Злочини, які посягають на волю людини.
36. Злочини, які посягають на громадську безпеку.
37. Злочини, які посягають на здоров'я населення та суспільну моральність.
38. Злочини економічного характеру.
39. Міжнародний кримінальний суд у системі міжнародної кримінальної юстиції.
40. Міжнародний кримінальний суд і національні суди.
41. Склад та повноваження Міжнародного кримінального суду.
42. Міжнародний кримінальний суд у відношенні міжнародних злочинів, вчинених особами, які діють у приватному порядку.
43. Міжнародний кримінальний суд у відношенні міжнародних злочинів, вчинених представниками держави.
44. Заснування міжнародного кримінального суду.
45. Взаємодія міжнародного кримінального суду з ООН.
46. Постійний характер міжнародного кримінального суду.
47. Право, яке застосовується міжнародним кримінальним судом.
48. Поняття агресії у міжнародному кримінальному праві.
49. Офіційні та неурядові міжнародні організації в боротьбі зі злочинністю.
50. Сутність поняття «міжнародна правова допомога у кримінальних справах».
51. Міжнародна правова допомога у кримінальних справах як предмет правового регулювання двосторонніх та багатосторонніх договорів.
52. Форми міжнародної правової допомоги у кримінальних справах.
53. Стан та перспективи розвитку міжнародного співробітництва України у сфері боротьби зі злочинністю.
54. Видача злочинців (екстрадиція) у міжнародному кримінальному праві.
55. Форми міжнародної злочинності.
56. Особливості запобігання міжнародній злочинності.
57. Загально кримінальна злочинність у міжнародній спільноті.
58. Напрями міжнародної співпраці у боротьбі зі злочинністю.
59. Попередження злочинності та контроль над злочинністю.
60. Правоохоронна діяльність у боротьбі зі злочинністю.

2. Схема нарахування балів

2.1. Нархування балів студентам з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до такої схеми:

2.2. Обсяг балів, здобутих студентом під час лекцій з навчальної дисципліни, обчислюється у пропорційному співвідношенні кількості відвіданих лекцій і кількості лекцій, передбачених навчальним планом, і визначається згідно з додатками 1 і 2 до Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова.

З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 8 лекційних занять за денною формою навчання, 6 – за заочною формою навчання.

Отже, студент може набрати під час лекцій таку кількість балів:

№ з/п	Форма навчання	Кількість лекцій за планом	Кількість відвіданих лекцій							
			1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Денна	8	1,3	2,5	3,8	5,0	6,3	7,5	8,8	10,0
2.	Заочна	4	1,3	2,5	3,8	5,0	x	x	x	x

2.3. З цієї навчальної дисципліни передбачено проведення 7 семінарських занять за денною формою навчання, 3 – за заочною формою навчання.

За результатами семінарського (практичного) заняття кожному студенту до відповідного документа обліку успішності виставляється кількість балів від 0 до 5 числом, кратним 0,5, яку він отримав протягом заняття.

Критерії поточного оцінювання знань студентів наведені у п. 4.3.8. Положення про організацію освітнього процесу в Хмельницькому університеті управління та права імені Леоніда Юзькова (в редакції, затвердженій рішенням вченої ради від 29 травня 2017 року, протокол № 14).

2.4. За самостійну роботу студенти денної форми навчання можуть отримати максимум 20 балів, студенти заочної форми – максимум 40 балів

3. Рекомендовані джерела

3.1. Нормативно-правові акти

1. Конституція України від 28.06.1996. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. [URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>]
3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17>.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. (ч. 2 ст. 2; ст. 4 протоколу №7). – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004
5. Конвенція країн СНД "Про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних відносинах" 1993 р. (Мінськ)2, яка для України набула чинності 14 квітня 1995 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009
6. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права 1966 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_043
7. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські і політичні права 1966 р. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_086
8. Європейська конвенція про видачу правопорушників, 1957 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_033
9. Європейська конвенція про нагляд за умовно засудженими або умовно звільненими правопорушниками, 1964 р. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/994_007
10. Європейська конвенція про передачу провадження у кримінальних справах, 1972 р. [Електронний ресурс]. – URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/994_008
11. Європейська конвенція про передачу засуджених осіб, 1983 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_025
12. Женевські конвенції 1949 року про захист жертв війни: Женевська конвенція (I) про поліпшення долі поранених та хворих в регулярних арміях; Женевська конвенція (II) про поліпшення долі поранених, хворих і осіб, потерпілих корабельну аварію, зі складу озброєних сил на морі; Женевська конвенція (III) про поводження з військовополоненими; Женевська конвенція (IV) про захист цивільного населення під час війни // URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/uk/zhenevski-konvenciyi-pro-zahist-zhertv-vijni-1949-roku>
13. Мінська конвенція про правову допомогу і правові відносини у цивільних, сімейних і кримінальних справах, 1993 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/997_009
14. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права від 19 грудня 1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043
15. Римський статут від 17 липня 1998 року // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_588
16. Факультативний протокол до Міжнародного пакту про громадянські та політичні права від 23 березня 1976 р. [URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_187]

7.2. Основна література

17. Андрейченко С.С., Дрьоміна-Волок Н.В., Зелінська Н.А., Коваль Д.О. Теорія та практика міжнародного кримінального права: Підручник. Київ: Фенікс. 2017. 582 с.
18. Актуальні проблеми кримінального законодавства України та практики його застосування: монографія / В.Я. Тацій, В.І. Борисов, Л.М. Демидова та ін.; за заг ред. В.Я. Тація, В.І. Борисова, Л.М. Демидової. Х.:Право, 2017. 400 с.

19. Кудрявцев В.Н. Международное уголовное право: Учебное пособие. 2-е изд., перераб. и доп. Москва: Наука. 1999. 64 с.
20. Лукашук И.И. Международное уголовное право: Учебник. Москва: СПАРК. 1999. 239с.
21. Международное уголовное право: Монография. Москва: Наука. 1992. 172 с.
22. Панов В.П. Международное уголовное право: Учебное пособие. Москва: ИНФРА-М. 1997. 320 с.
23. Правові позиції Європейського суду з прав людини: аналітичний огляд / О.М. Дроздов, О.В. Дроздова; за заг. ред. О.М. Дроздова, М.С. Ковтун, В.І. Ковтуна. Харків: Фактор, 2018. 624 с.
24. Хавронюк М. І. Кримінальне законодавство України та інших держав континентальної Європи: порівняльний аналіз, проблеми гармонізації: монографія. Юрисконсульт, 2006. 1048с. URL :https://pravo.org.ua/images/documents/Contents_4.pdf

7.3. Допоміжні джерела

Тема 1. Поняття, принципи, завдання міжнародного кримінального права

25. Буроменський М. Деякі судження про поняття міжнародного кримінального права. Вісник Академії правових наук України. 2003. № 2–3. С. 359–370.
26. Гринчак В.А. Принципи міжнародного кримінального права. Прикарпатський юридичний вісник. 2014. Випуск 3. С. 349-361. http://www.pjv.nuoua.od.ua/v3_2014/33.pdf
27. Житний О.О. Кримінальне право України та міжнародне кримінальне право: співвідношення, взаємодія, розмежування. Право і безпека. 2012. №3. С. 17-21.
28. Лук'янова Г., Серкевич І. Принципи міжнародного кримінального права. Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Серія: “Юридичні науки”. 2020. № 1. Т. 7. С. 197-203. URL: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2020/may/21543/33.pdf>
29. Медицький І.Б. Основні підходи до розуміння міжнародного кримінального права. Актуальні проблеми вдосконалення чинного законодавства України: Зб. наук. ст. – м. Івано-Франківськ, 2009. Вип. XXI. С.195-199.
30. Попко В. В. Принципи транснаціонального кримінального права у світлі міжнародного права. Актуальні проблеми міжнародних відносин. 2018. Вип. 136. С. 36–59.
31. Ролінська В.М. Особливості джерел міжнародного кримінального права. Південноукраїнський правничий часопис. 2009. № 1. С. 187-197.
32. Славко А. С. Принципи міжнародного кримінального права в діяльності Міжнародного кримінального суду. Правовий вісник Української академії банківської справи. 2014. № 2 (11). С. 88–93.
33. Степаненко, В. І. Про поняття міжнародного кримінального права // [Правознавство](#). - 1982. - № 3. - С. 70 – 74.

Тема 2. Дія кримінальної юрисдикції в часі та просторі

34. Віденська Конвенція про дипломатичні зносини 18 квітня 1961 г. / URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_048.
35. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру від 13 березня 1975 р. / Електронний ресурс / режим доступу: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_254.
36. Дрьоміна Н. В. Юрисдикція міжнародних кримінальних судів і трибуналів / Монографія / Одеса: Фенікс, 2006. – 223 с.
37. Лукашук І. Імунітет щодо кримінальної юрисдикції // Відомості Верховної Ради. - 1998. - № 4. -С. 24-26.
38. Измайлова П. Р. Уголовная ответственность должностных лиц по международному праву: дисс., канд. юрид наук / П.Р. Измайлова. – М., 2015. – 162 с.
39. Колодкин Р. А. Иммуниет должностных лиц государства от иностранной уголовной юрисдикций // Юристмеждународник. – 2005. – № 3. – С. 2–10.

40. Конвенція про спеціальні місії 8 грудня 1969 р. / URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_092

41. Краткое изложение решений консультативных заключений и постановлений Международного Суда 1997–2002 г. / Организация Объединенных Наций / Нью-Йорк. 2006, с. 169–177 / Режим доступа: <http://www.icj-cij.org/files/summaries/summaries-1997–2002-ru.pdf>

42. Попов М. М. Притягнення до міжнародної кримінальної відповідальності вищих посадових осіб держави // Правова держава. 2012. № 14. С. 264–268.

Тема 3. Відповідальність у міжнародному кримінальному праві

43. Денисова Д.О. Відповідальність міжнародних організацій [Текст] : монографія / за наук. ред. д-ра юрид. наук, проф. А. І. Дмитрієва. Одеса: Фенікс, 2014. 323с.

44. Лебідь В. Спеціальний механізм правосуддя для притягнення до відповідальності за міжнародні злочини проти українського народу: що це таке? // URL: <https://helsinki.org.ua/articles/spetsialnyy-mekhanizm-pravosuddia-dlia-prytyahnennia-do-vidpovidalnosti-za-mizhnarodni-zlochyny-proty-ukrainskoho-narodu-shcho-tse-take>.

45. Лукашук І. Імунітет щодо кримінальної юрисдикції // Відомості Верховної Ради. 1998. № 4. С.24-26.

46. Нарбутаев Е., Ф. Сафаєв. Класифікація злочинів з міжнародного кримінального права / Курс міжнародного кримінального права. Ташкент: вид. Узбекистан, 2006. 126 с.

47. Ролінський В.І. Міжнародне кримінальне право: Загальна та Особлива частина [Текст]: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. К.: Кафедра, 2012. 267 с.

48. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя [Текст]: монографія; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О.: Фенікс, 2012. 215 с.

49. Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право [Текст] : [монографія] / Укр. асоц. міжнар. права ; [Антонович М. М. та ін. ; упоряд. і заг. ред. Задорожній О. В.]. - Київ : К.І.С., 2014. 1013 с.

50. Філяніна Л.А. Міжнародне співробітництво України у боротьбі зі злочинністю // Наук. вісник Дніпропетровського юрид. ін-ту МВС України. 2000 № 2. С. 218-222.

51. Шорстка Т. Видати договірній стороні. Реалізація міжнародних договорів у кримінальному судочинстві // Урядовий кур'єр. 2004. 15 січня (№7). С.15.

Тема 4. Злочин та склад злочину в міжнародному кримінальному праві

52. Нарбутаев Е., Ф. Сафаєв. Класифікація злочинів з міжнародного кримінального права / Курс міжнародного кримінального права. Ташкент: вид. Узбекистан, 2006. 126 с.

53. Севостьянова Н.І. Звернення до Європейського суду з прав людини як реалізація права на правосуддя [Текст] : монографія; Нац. ун-т "Одес. юрид. акад.". О.: Фенікс, 2012. 215 с.

54. Українська революція гідності, агресія РФ і міжнародне право [Текст] : [монографія] / Укр. асоц. міжнар. права ; [Антонович М. М. та ін. ; упоряд. і заг. ред. Задорожній О. В.]. Київ: К.І.С., 2014. 1013 с.

55. Гринчак В. А. Злочини міжнародного характеру як об'єкт міжнародного кримінального права. Митна справа. 2014, №6(96), частина 2, книга 2.

56. Міжнародне право: основні галузі: підруч. /ред. В. Г. Буткевича. Київ: Либідь, 2004. 448 с.

57. Червякова О. В. Відповідальність за воєнні злочини: механізми та процеси відновлення суверенітету та безпеки України. Форум Права, 2020. 61(2).150–162.

58. Червякова О. В. Проблеми та наслідки визнання Україною юрисдикції міжнародного кримінального суду. Теоретичні питання юриспруденції і проблеми правозастосування: виклики ХХІ століття : тези доп. учасників ІІІ Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Харків, 19 черв. 2020 р.); Харків: НДІ ППСН, 2020. С. 227–230.

59. Червякова О. В. Відповідальність за воєнні злочини: через перехідне правосуддя до сталого миру та безпеки України. Проблеми законності. 2020. Вип.150.С. 161-172.

60. Стрельцов Є. Л. Економічні злочини: внутрішньодержавні та міжнародні аспекти: навч. посіб. Одеса: Астропринт, 2000. 473 с.

61. Зелинська Н. А. Міжнародні злочини і міжнародна злочинність: монографія. Одеса: Юрид. літ-ра, 2006. 568 с.

62. Баймуратов М. О. Міжнародне право. Підруч. Харків: Одісей, 2008. 704 с.

Тема 5. Конвенційні злочини у міжнародному праві

63. Житний О. О. Конвенційні злочини. Вісник Асоціації кримінального права України, 2017, № 1(8) С. 268-269. URL: <http://vakp.nlu.edu.ua/article/view/166694>

64. Зелинская Н.А. Международная преступность как предмет криминологических исследований. Міжнародна криминологія: стан і перспективи : зб. матеріалів круглого столу / за ред. М.П. Орзіха, В.Ф. Антипенко. Одеса : Фенікс, 2010. С. 96–116.

65. Зелинская Н.А. Международные преступления и международная преступность : монография. Одесская национальная юридическая академия. Одеса: Юридична література, 2006. 568 с.

66. Конвенція ООН проти транснаціональної організованої злочинності, ухвалена Резолюцією 55/25 Генеральної Асамблеї від 15 листопада 2000 р. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_789.

67. Конвенція про заборону військового або будь-якого іншого ворожого використання засобів впливу на природне середовище від 18 травня 1977 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_258.

68. Конвенция о предупреждении преступления геноцида и наказании за него от 9 декабря 1948 г. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_155

69. Кузьмін Е. Е. Проблема єдності термінології в дослідженнях конвенційних злочинів: постановка питання. Правове життя сучасної України: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 17 верес. 2018 р.) / за ред. Г. О. Ульянової; уклад.: О. В. Дикий, І.І.Братінов. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2018. С. 354-356.

70. Скрильник О. О., Слатвицька А. В. Класифікація злочинів у міжнародному праві: теоретико-правовий аспект. Форум права. 2011. № 2. С. 839-847.

Тема 6. Міжнародні кримінальні судові органи

71. Блищенко И.П.Международный уголовный суд / И.П. Блищенко. – Москва: Закон и право, ЮНИТИ.- 1998. - 287 с.

72. Ведерникова О. Н. До питання про ратифікацію Римського Статуту Міжнародного кримінального суду // Кримінальне судочинство. 2010. № 4. С. 13-14.

73. Гергелійник В. Міжнародний кримінальний суд. Проблеми пенітенціарної теорії і практики: Щорічний бюлетень Київського інституту внутрішніх справ. Редкол.:В.М.Синьов (голов.ред.) та ін. – К.: КІВС;”МП Леся”, 2003. – №8. – С.162-167.

74. Колесніков А.В. Що таке Міжнародний кримінальний суд // Влада. 2008. № 28.

75. Міжнародний кримінальний суд - сучасний етап діяльності [Електронний ресурс]. URL: yurpractika.com/art

76. Плахотнюк Н. В., Іржова М. А. Юрисдикція Міжнародного кримінального суду щодо злочину агресії / Часопис Київського університету права. 2020/3. С. 374-378.

77. Подшибякин А. С. Міжнародний кримінальний суд і проблеми національного законодавства // Міжнародне кримінальне право і міжнародна юстиція. 2008. № 1. С. 2-5.

78. Посібник зі збору доказів для Міжнародного Кримінального Суду та документування міжнародних злочинів. Міністерство з питань тимчасово окупованих територій та ВПО. URL:

<https://censs.org/wpcontent/uploads/2020/05/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA-%D0%B4%D0%BB%D1%8F-%D0%9C%D0%9A%D0%A1.pdf>.

79. Римський статут Міжнародного кримінального суду: проблеми імплементації до національного законодавства України: матеріали дискус. панелі IV Харків. міжнар. юрид. форуму, м. Харків, 25 верес. 2020 р. / Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, Нац. акад. прав. наук України, Консульт. місія ЄС в Україні, Міжнар. асоц. кримін. права. Укр. нац. група, Всеукр. асоц. кримін. права ; редкол.: В. Я. Тацій (голов. ред.) [та ін.]. Харків: Право, 2021. 184 с.

Тема 7. Реалізація міжнародного кримінального права

80. Мережко О. Поняття міжнародного договору в сучасній доктрині і практиці міжнародного публічного права // Українське право. – 2000. - № 1. – С. 121-127.

81. Чорноус Ю.М. Міжнародна правова допомога: зміст та питання удосконалення реалізації // Ю.М. Чорноус / Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 2. – С. 97.

82. Філяніна Л.А. Міжнародне співробітництво України у боротьбі зі злочинністю // Наук. вісник Дніпропетровського юрид. ін-ту МВС України. – 2000 - № 2 – с. 218-222.

83. Шорстка Т. Видати договірній стороні. Реалізація міжнародних договорів у кримінальному судочинстві // Урядовий кур'єр. – 2004 – 15 січня (№7) – С.15.

Тема 8. Запобігання міжнародній злочинності

84. Буроменський М.В. Міжнародне співробітництво України у сфері запобігання злочинності та боротьби з нею. Правова система України: історія, стан та перспективи: у 5 т. X. : Право, 2008. Т. 5: Кримінально-правові науки. Актуальні проблеми боротьби зі злочинністю в Україні. С. 738–739.

85. Войціховський А.В. Міжнародне співробітництво у боротьбі зі злочинністю як пріоритетний напрям зовнішньої політики України. Право і безпека. 2010. № 3. С. 10–15.

86. Зозуля Є. Міжнародне співробітництво в боротьбі зі злочинністю як історико-правове явище. URL: http://www.experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=41902 (дата звернення: 24 грудня 2019 року).

87. Didkivska G.V., Matkevych Y.Y. Causes and conditions of smuggling in Ukraine. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2019. № 58. Том 2. С. 75–79.

88. . Литвинов О.М. Організаційні засади функціонування системи протидії злочинності. Вісник ХНУВС. 2007. Вип. 39. С. 37–45.

89. Новіков О. Світовий досвід функціонування спеціалізованих антикорупційних органів. Ефективність державного управління : збірник наукових праць. 2015. Вип. 43. URL: [http://www.lvivacademy.com/vidavniststvo _1/edu_43/ fail/8.pdf](http://www.lvivacademy.com/vidavniststvo/_1/edu_43/fail/8.pdf) (дата звернення: 24 грудня 2019 року).

4. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Європейський суд з прав людини - <http://www.echr.coe.int/Pages/home.aspx?p=home>.
2. Організація об'єднаних націй - www.un.org
3. Верховний комісар ООН з прав людини - www.unhchr.ch
4. Верховний комісар ООН у справах біженців - www.unhcr.ch
5. ООН у справах освіти, науки, культури (UNESCO) - www.unesco.org
6. Дитячий фонд ООН (UNICEF) - www.unicef.org
7. Програма Розвитку ООН - www.undp.org
8. Міжнародний Суд Справедливості - www.icj-icj.org
9. Міжнародний Кримінальний Суд - www.un.org/law/icc
10. Міжнародний Трибунал з бувшої Югославії - www.un.org/icty
11. Міжнародна Організація Праці - www.ilo.org
12. Всесвітня Організація Охорони Здоров'я - www.who.int/home-page
13. Каталог документів ООН - gopher://gopher.un.org
14. Міжнародний Комітет Червоного Хреста - www.icrc.org
15. Рада Європи - www.coe.int
16. Організація з безпеки і співробітництва в Європі - www.osce.org
17. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського - <http://www.nbuv.gov.ua>.
18. Верховна Рада України - <http://www.rada.gov.ua/>.
19. Кабінет Міністрів України - <http://www.kmu.gov.ua/>.
20. Президент України - <https://www.president.gov.ua/rua>.
21. Рада національної безпеки і оборони України - <https://www.rnbo.gov.ua/>.
22. Судова влада України - <https://court.gov.ua/sudova-vlada/>.

23. Офіс Генерального прокурора України - <https://www.gp.gov.ua/>.
24. Уповноважений Верховної Ради України з прав людини - <http://www.ombudsman.gov.ua/>.
25. Каталог юридичних позицій Конституційного Суду України - <https://ccu.gov.ua/storinka-knygy/katalog-yurydychnyh-pozyciykonstytuciynogo-sudu-ukrayiny-za-rishennyamy-vysnovkamy>.

Розробник навчально-методичних матеріалів:

Викладач дисципліни:

доцентка кафедри кримінального права та процесу, кандидатка юридичних наук, доцентка

_____ Н.М. Плисюк

13 січня 2024 року

Схвалено кафедрою кримінального права та процесу 13 січня 2024 року, протокол № 8.

Завідувач кафедри _____ С.А. Крушинський

13 січня 2024 року

Декан юридичного факультету

_____ В.М. Захарчук

13 січня 2024 року

Погоджено методичною радою університету 23 січня 2024 року, протокол № 4.

Голова методичної ради

_____ І.Б. Ковтун

23 січня 2024 року

Обліковий обсяг – 1,32 ум.др.арк.